

ר' עובדיה מברטנורא
איש איש, מלמד שהנכרים
נודרים נדרים ונדבות כישראל
שתהא מנחתו. עשירית האיפה
שכהן גדול מקריב בכל יום
מחציתה בבוקר ומחציתה
בערב: קריבה משל צבור.
דכתיב (ויקרא ו') חק עולם, חק
זה יהיה משל עולם כלומר
משל צבור דהיינו מתרומת
הלשכה: רבי יהודה אומר
משל יורשים. דכתיב (שם)
והכהן המשיח תחתיו מבניו,
והכי משמע, והכהן המשיח
שמת, תחתיו אחד מבניו יעשה
אותה: ושלימה היתה קריבה.
כשהיא באה משל צבור לר"ש
או משל יורשים לרבי יהודה,
עשרון שלם היתה קריבה ולא
חצי עשרון. ר' שמעון מפיך
ליה מכליל תקטר, שלא
יקטירוה לחצאין אלא כולה
כשהיא באה משל צבור. ורבי
יהודה מפיך ליה מדכתיב מבניו
יעשה אותה, כשהאחד מבניו
מקריב לאחר שמת אביו דהיינו
היורשים, יעשה אותה ולא
חציה. והלכה כרבי יהודה
שמשל יורשים היא באה. והא
דתנן במתניתין דתנאי בית דין

עֲמֹה גַם נִסְכִּים - היינו דמי נסכים, שהרי נסכיו
טמאים הם - קָרְבִּין מְשֻׁלוּ - מדמי הנסכים ששלח.
וְאִם לָאוּ - שלא שלח נסכים עם עולתו, קָרְבִּין
הנסכים מְשֻׁלֵּי צְבוּר.

(תקנה ג) וְכֵן גַּר שְׁמֹת וְהִנִּיחַ זְבָחִים וְאִין לוֹ
יורשים שיביאו נסכים לזבחו, אִם יֵשׁ לוֹ נִסְכִּים
- קָרְבִּין מְשֻׁלוּ, וְאִם לָאוּ - קָרְבִּין מְשֻׁלֵּי צְבוּר.
(תקנה ד) וְתִנְאֵי בֵּית דִּין הוּא עַל כֵּהֵן גְּדוּל
שְׁמֹת וְעֵדִיין לא מינו כהן גדול אחר תחתיו, שְׁתֵּהא
מְנַחְתּוֹ - עשירית האיפה שמקריב בכל יום,
מחציתה בבוקר ומחציתה בערב⁴¹, קָרְבֵּה מְשֻׁלֵּי
צְבוּר.

רְבִי יְהוּדָה אֹמֵר: מְשֻׁלֵּי יוֹרְשֵׁין של הכהן הגדול
שמת, מביאים את המנחה.

וְשֻׁלְמָה - עשירית האיפה שלמה, ולא מחציתה,
הִיתָה קָרְבֵּה המנחה, היינו עישרון שלם בבוקר
ועישרון שלם בערב, בין לרבי שמעון כשהיא באה
משל ציבור, בין לרבי יהודה כשהיא באה משל
יורשים:

משנה ז

(תקנה ה) עַל הַמְּלוּחַ וְעַל הַעֲצִים של הקדש,
התקינו בית דין שִׁיְהִיו הַפְּהֻנִים נְאוּתִים בְּהֵן -

הוא לדברי ר' שמעון שתהא באה מן הצבור, ולא מן התורה, מפרש בגמרא דשתי תקנות הן,
בתחלה מדאורייתא קריבה משל צבור מדכתיב חק עולם כדאמרין, כיון שראו דקא מדחקא וכו'
לשכה התקינו דניגבו מיורשים, כיון דחזו דקא פשעו בה אוקמוה אדאורייתא. ונמצאת עכשיו
קריבה מן הצבור בתנאי בית דין דאוקמוה אדאורייתא: ז שיהיו הכהנים נאותים בהן. דוקא
לאכילת הקרבנות. אבל לאכילת חולין, אפילו למלוח חולין הנאכלין בעזרה עם הקרבנות כדי שיהו

ביאורים והרחבות

41. פירוש: כהן גדול היה מקריב בכל יום מנחת חביתין עשירית האיפה, מחציתה בבוקר
ומחציתה בערב, שנאמר (ויקרא ו, יג): "עֲשִׂיֹרֶת הָאִפָּה סֵלֶת מִנְחָה תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר
וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב". ולא היה מביאה לחצאין, אלא מביא את כל המנחה בבוקר עשרון שלם,
ומחלקו לחצאים, ולש מכל חצי עשרון שש חלות מצות, שהן שתיים עשרה חלות לעשרון,
ומקריב מחצה בבוקר ומחצה בערב.

נהנים מהם, למלוח את בשר הקרבנות שהם אוכלים, ולבשלו על העצים.

(תקנה ו) **וְעַל הַפֶּרֶה** האדומה, התקינו **שֵׁלָא יְהוּ מוּעֲלִין בְּאֶפְרָה**⁴².

(תקנה ז) **וְעַל הַקֶּיִן הַפְּסוּלוֹת**, שֵׁיהוּ בְּאוֹת במקומו קינין אחרות **מְשַׁל צְבוּר**⁴³.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַמְּסַפֵּק אֶת הַקֶּיִן להקדש, היינו המוכר להקדש את הקינים הדרושות להם, הוא **מְסַפֵּק אֶת הַפְּסוּלוֹת** - חייב לספק קינים אחרות במקום הפסולות:

פרק שמיני

ספק טומאה וטהרה

משנה א

כָּל הַרְקִין הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם טְהוּרִין ולא חוששים שהם של זב וזבה, אלא הולכים אחרי רוב בני אדם שהם טהורים, **חוּץ מְשַׁל שוֹק הָעֵלְיוֹן** לפי שכובסין נכרים היו מצויים שם, וחכמים גזרו על

כדתנן לעיל פרק התרומה. אינו מקבל מעותיו עד שיהיה המזבח מרצה, ואם החמיץ היין או התליע הסולת מחזירין אותו למוכר, כך אם נפסל העוף אחר לקיחתו מחזירו לו, והוא מחזיר את הדמים. והלכה כרבי יוסי, דהכי אמרינן בירושלמי תנאי בית דין הוא המספק את הקינין מספק את האובדות ואת הפסולות: **ח א כל הרוקין הנמצאים בירושלים טהורים**. ולא מחזיקינן להו ברוקו של זב וזבה שהן מטמאין אדם וכלים, משום דאולינן בתר רובא: **חוץ משל שוק העליון**. לפי שכובסין נכרים היו מצויין שם, וחכמים גזרו על הנכרים שיהיו כזבין לכל דבריהן ורוקן טמא. ואית דאמרי, לפי ששוק העליון לא היתה דריסת הרגל מצויה שם וזבין וזבות שמתבודדין

ביאורים והרחבות

42. **פירוש:** דין תורה שאין מועלים באפרה, שנאמר (במדבר יט, ט): "חטאת היא", ודרשו: היא חטאת ואין אפרה חטאת. ובהתחלה גזרו חכמים שמועלים באפרה, הואיל וזלזלו בה והשתמשו בה לרפא חבורותיהם, וכשראו שהכהנים נמנעים מלהזות בספק טומאת מת שמא ימעלו בו, חזרו לדין תורה, שאין מועלים באפרה.

43. **פירוש:** כל המחויבים להביא קינין, מביאין מעות ונותנין לשופר, ובית דין לוקחין המעות וקונים בהן קינין, והבעלים הולכים להם וסומכים על בית דין שיקריבו קיניהן. ואם פרחו הקינין או נמצאו פסולים, תנאי בית דין הוא שיקחו אחרים מדמי הלשכה, ומקנים אותן לבעלים ויוצאים בהן ידי חובתם.

ר' עובדיה מברטנורא

הקרבנות נאכלים על השובע, אין נאותים בהן: **שלא יהיו מועלין באפרה**. דמן התורה אין מועלין באפרה, דכתיב (במדבר י"ט) חטאת היא, בה מועלין ואין מועלין באפרה. כיון דחזו דקא מזלזלי בה גזרו באפרה מעילה. כיון דחזו דקא פרשי [מאפר] הזאות, אוקמה אדאורייתא: **ועל הקינין הפסולות**. המחויבין קינין מביאין מעות ונותנים לשופר, ובית דין לוקחין המעות וקונים בהן קינין, והבעלים הולכים להם וסומכים על בית דין שיקריבו קיניהן, ואם פרחו הקינין או נמצאו פסולים תנאי בית דין הוא שיקחו אחרים מדמי הלשכה ומקנים אותם לבעלים ויוצאין בהן ידי חובתן: **רבי יוסי אומר**. אותו שהוא רגיל לספק את הקינין שפסק דמים עם הגזברים למכור להם כל הקינין הצריכים, הוא חייב להחליף כל שימצא בהן פסול,

ר' עובדיה מברטנורא

ומתרחקין מבני אדם היו מצויין שם: שבאמצע טמאים. משום דובין זבות שכחיזי ומהלכים באמצע דרכים, והטהורים מסתלקים לצדי הדרכים מקום שאין דריסת הרגל מצויה ומוזהרין לכל טמא שלא יגע בהן. אבל בשעת הרגל שרוב ישראל טהורין, הטמאים מסתלקים לצדדים שלא יטמאו את העם, והטהורים הולכים באמצע הדרכים, הלכך בשעת הרגל רוקין הנמצאים באמצע טהורים ושבצדדים טמאין.

והלכה כרבי יוסי: ב דרך ירידה לבית הטבילה. שני דרכים היו למקוה באחד יורדים ובאחד עולים, שלא יגעו הטמאים בטהורים. ושל דרך ירידה ודאי טמאים לפי שנפלו מיד המביאים לטבילה: שלא כירידתן עלייתן. דבירידתן ודאי טמאים היו לכך היה מורידן לבית הטבילה ובעלייתן טהרו לאחר שהטבילין: רבי יוסי אומר כולן טהורין. דלא גזרו על ספק כלים בירושלים. והלכה כרבי יוסי: מגריפה. כלי שגורפים וכונסים בו עצמות המתים כשהם מפוזרים: מריצה. כלי שרוצצים ומשברים בו עצמות המת כשרוצים להכניסם בסל להוליכן ממקום למקום: ג שוחט בה מיד. דודאי הטבילה בעליה מאתמול כדי שיהיה לה הערב שמש ותהא ראויה לשחוט בה היום בערב הפסח: בשלשה עשר שונה ומטביל. כלומר אע"ג דאיכא

הנכרים שיהיו כזבים לכל דבריהם ורוקן טמא, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה - שלא בשעת הרגל, שאז רוב העם טמא, רוק שְׂבֻאֲמֻצֵּעַ הרחוב טְמֵאִין לפי שאז מצויים זבים זבות ומהלכים באמצע, וְשֻׁבְצֻדִין - הרוקין הנמצאין בצדי הדרכים טְהוֹרִין שהטהורים הולכים בצדי הדרכים. וּבְשַׁעַת הַהֲגָל שרוב העם טהור, שְׂבֻאֲמֻצֵּעַ טְהוֹרִין, וְשֻׁבְצֻדִין טְמֵאִין, שְׂמִפְנֵי שָׁהוּן - הטמאים מְעֵטִין הם מְסַתְּלִין לְצַדִּין:

משנה ב

כָּל הַפְּלִים הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַיִם דֶּרֶךְ יְרִידָה לְבֵית הַטְּבִילָה - בדרך שיוורדים בה לבית הטבילה - טְמֵאִין שוודאי נפלו מיד המביאים לטבילה, דֶּרֶךְ עֲלִיָּה - טְהוֹרִין שוודאי הוטבלו, שְׂלֵא בְּדֶרֶךְ יְרִידָתוֹ עֲלִיתָן אלא הן שתי דרכים הם, שלא יגעו הטמאים בטהורים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כֵּן טְהוֹרִין ואפילו נמצאו בדרך ירידה, שלא גזרו על ספק כלים שבירושלים, הוֹיֵן מִן הַסֵּל שמלקטים לתוכו עצמות לקבורה, וְהַמְּגֵרְפָה - בה היו גורפים את העצמות המפוזרות, וְהַמְּרִיצָה - כלי בו מרוצצים ומשברים אבנים הדרושות לקברות, הַמְּיַחֲדִין לְקִבְרוֹת לכן רק הם בחזקת טומאה:

משנה ג

סָפִין שְׂנִמְצָאִת בִּירוּשָׁלַיִם בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בְּנִיטֵן - שוֹחֵט בָּהּ מִיַּד שוודאי הטבילה בעליה מאתמול כדי שיהיה לה הערב שמש ותהא ראויה לשחוט בה היום בערב הפסח. אבל אם הסכין נמצאה בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר בְּנִיטֵן - שוֹנָה וּמְטַבֵּיל כלומר אף על פי שיש

למימר כבר הטבילה בעליה צריך המוצאה להטבילה שנית, דשמא לא הטבילה בעליה דהיה להם שהות להמתין עד סמוך לחשיכה, ואע"פ שלא גזרו על ספק כלים בירושלים משום חומרא